

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII, MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AL REPUBLICII MOLDOVA

ORDIN
mun. Chișinău

25 martie 2020

nr. 316

**Cu privire la managementul cazurilor de deces
al pacienților cu COVID-19**

În contextul situației epidemiologice privind infecția cu COVID-19, instituirii stării de urgență la nivel național, în scopul asigurării realizării măsurilor de prevenire și control a infecției cu COVID-19 și în temeiul pct. 9 al Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 694/2017,

ORDON:

1. Se aprobă:
 - 1) Recomandările provizorii privind managementul cazurilor de deces al pacienților cu COVID-19 (Anexa nr.1);
 - 2) Lista echipamentului personal de protecție pentru persoanele care manipulează cadavrele pacienților decedați cu COVID-19 (Anexa nr. 2).
2. Conducătorii instituțiilor medico-sanitare vor asigura:
 - 1) implementarea Recomandărilor provizorii privind managementul cazurilor de deces al pacienților cu COVID-19, conform anexei nr.1;
 - 2) dotarea personalului cu echipament personal de protecție (EPP) adecvat riscurilor conform anexei nr. 2;
 - 3) instruirea personalului în prevenirea și controlul infecțiilor privind riscurile și prevenirea infectării cu COVID-19, inclusiv îmbrăcarea și înlăturarea echipamentului personal de protecție.
 - 4) admiterea anulării necropsiei anatomopatologice a cadavrelor persoanelor spitalizate decedate cu COVID-19, cu diagnosticul confirmat prin laborator, cu excepția cazurilor stipulate în pct. 6 al Instrucțiunii cu privire la efectuarea necropsiei anatomopatologice aprobată prin ordinul nr. 722/2012, "Cu privire la ameliorarea activității serviciului anatomopatologic și citologic în Republica Moldova".
3. Conducătorul Centrului de Medicină Legală va asigura desemnarea unității de referință pentru examinarea medico-legală a cadavrelor persoanelor care întrunesc definiția de caz COVID-19 și va elabora procedure interne de sporire a măsurilor de prevenire și control a infecției.
4. Operatorii economici care prestează servicii funerare vor racorda procedurile sale interne la prevederile prezentului ordin.
5. Controlul asupra executării prezentului ordin se atribuie dlui Alexandru Holostenco, Secretar de Stat.

Ministru

Viorica DUMBRĂVEANU

Recomandările provizorii privind managementul cazurilor de deces al pacienților cu COVID-19

I. Dispoziții generale

1. Prezentele recomandări sunt bazate pe cunoștințele curente referitoare la infecția COVID-19 și sunt destinate specialiștilor instituțiilor medico-sanitare publice, departamentale, private, Centrelor de Medicină Legală care vin în contact cu persoane decedate cu COVID-19.

2. Prezentele recomandări vor fi actualizate reieșind din evoluția situației epidemiologice cu COVID-19 în Republica Moldova; acumularea și disponibilitatea recomandărilor organismelor internaționale în acest domeniu.

II. Efectuarea necropsiei pentru stabilirea cauzei decesului persoanelor decedate cu diagnosticul confirmat de laborator cu COVID-19

3. În cazul decesului pacienților spitalizați cu diagnosticul confirmat de laborator cu COVID-19, autopsia anatomopatologică a cadavrului pentru a confirma/preciza sau completa diagnosticul clinic de deces se anulează, cu excepția cazurilor stipulate în pct. 6 al Instrucțiunii cu privire la efectuarea necropsiei anatomopatologice aprobată prin ordinul nr. 722/ 2012, "Cu privire la ameliorarea activității serviciului anatomopatologic și citologic în Republica Moldova" din cauza riscurilor de transmitere a COVID-19 la personalul medical.

4. Expertiza medico-legală a cadavrului persoanelor confirmate cu COVID-19 în caz de suspexții/confirmare de moarte violentă va fi efectuată în conformitate cu legislația în vigoare.

III. Manipularea cadavrului persoanei suspecte/confirmate cu COVID-19

5. Personalul care manipulează cu cadavrul trebuie:

1) instruit de către o persoană competentă în prevenirea și controlul infecțiilor privind riscurile și prevenirea infectării cu COVID-19, inclusiv îmbrăcarea și înlăturarea echipamentului personal de protecție;

2) asigurat cu echipament personal de protecție adecvat riscului, soluții antiseptice pentru igiena mâinilor, detergenți, biocide și ustensile adecvate pentru curățarea și dezinfectia suprafețelor, inclusiv a locului de muncă;

3) să respecte precauțiile standard și precauțiile suplimentare de contact și aerosol în procedurile generatoare de aerosoli;

4) monitorizat privind respectarea precauțiilor standard și suplimentare de control al infecției COVID-19;

5) înregistrat într-un registru dedicat pentru supravegherea medicală, depistarea precoce în caz de suspiciune de infectare.

6. Se va reduce la minim numărul de persoane care contactează cu cadavrul.

7. Cadavrul va fi plasat într-un sac impermeabil pentru a exclude scurgerile fluidelor biologice, sacul se va închide și dezinfecta pe partea exterioară cu un biocid de tip 2 destinat dezinfecției suprafețelor și ulterior transportat în morgă/instituție medico-legală (după caz).

8. Transferul către morgă/ instituție de medicină legală trebuie să se facă cât mai curând posibil după deces.

9. Cadavrul va fi depus în frigider la morga spitalului/instituției de medicină legală în așteptarea derulării procedurilor specifice medicinei legale, respectiv a familiei pentru identificare.

10. În situația în care nu există frigider cu posturi separate se va identifica un spațiu separat față de restul cadavrelor, care se va dezinfecta după fiecare cadavru.

11. În cazul în care familia se refuză să ridice cadavrul, se vor anunța autoritățile competente conform procedurilor existente în vederea ridicării și înhumării în cel mai scurt timp.

12. Cadavrul va fi pregătit pentru a fi predat rudelor pentru înhumare prin:

1) tamponarea orificiile anatomice ale cadavrului pentru evitarea scurgerilor de fluide biologice;

2) ștergerea abundentă/spălarea cadavrului cu soluție de formalină;

3) îmbrăcarea și plasarea în sicriu.

13. Toate suprafețele care au intrat în contact cu cadavrul vor fi curățate cu apă și detergent și dezinfectate conform procedurilor standarde interne (exemplu: cu soluții cum ar fi hipocloritul de sodiu sau alcool 70%).

14. Se interzice reutilizarea echipamentului personal de protecție de unică folosință, iar EPP de multiplă folosință va fi dezinfectat, curățat imediat după utilizare.

15. Deșeurile generate în timpul manipulării cadavrului persoanei cu COVID-19, inclusiv EPP, sunt clasificate ca deșeuri infecțioase și vor fi gestionate conform Hotărîrii Guvernului nr.696/2018.

16. Limitarea persoanelor (maximum 2) pentru identificarea decedatului și asigurarea lor cu echipament personal de protecție adecvat riscului.

17. Persoanele care manipulează și transportă cadavrul vor lua în considerare respect față de demnitatea umană, orice activitate sau acțiune

asupra corpului unei persoane decedate având la bază grija și respectul cuvenit unei ființe umane decedate.

IV. Prevenirea și controlul infecției în timpul efectuării necropsiei

18. Personalul în timpul efectuării necropsiei trebuie să respecte precauțiile standard și precauțiile suplimentare de contact, picături și aerosoli, întrucât plămâni, intestinele și alte organe pot conține încă virus viu și este necesară protecție respiratorie suplimentară în timpul procedurilor care generează aerosoli cu particule mici (de exemplu, folosirea ferăstrăului electric și spălarea intestinelor).

19. Personalul în timpul efectuării necropsiei va fi redus la minimum și va purta echipament personal de protecție, conform anexei nr.2 la prezentul ordin.

20. Se va respecta fluxul echipei de necropsie conform figurii 1.

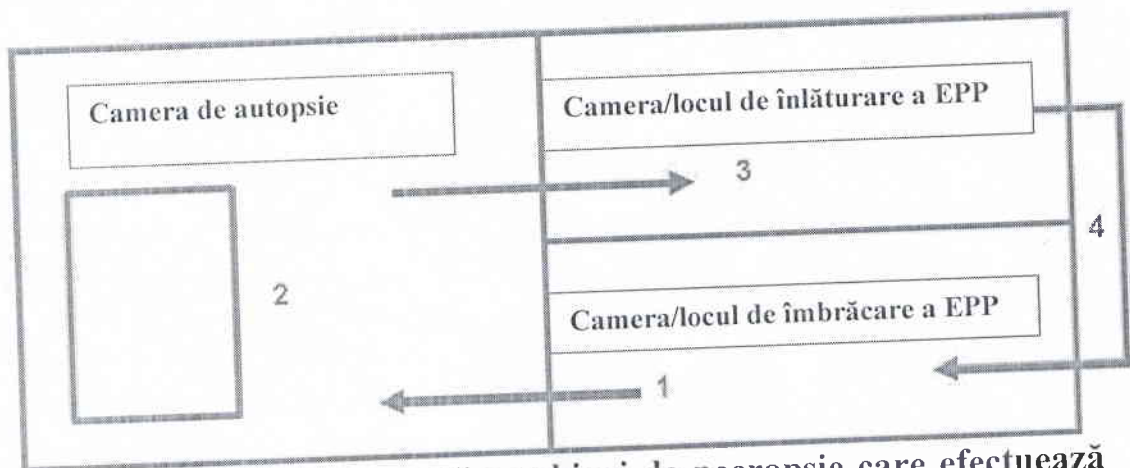

Figura 1. Mișcarea sugerată a echipei de necropsie care efectuează un examen postmortem

21. Spațiile vor fi aerisite bine și curățate/dezinfectate conform procedurilor standard de rutină din cadrul instituțiilor.

22. Se vor evita și/sau limita, dacă este posibil, procedurile generatoare de aerosoli în timpul necropsiei, inclusiv:

- 1) evitarea utilizării ferăstrăului accelerat;
- 2) utilizarea gulerelor de vid pentru ferăstraiele accelerate;
- 3) deschiderea intestinelor se va face sub apă;
- 4) evitarea stropirii, inclusiv la prelevarea țesutului pulmonar;
- 5) utilizarea unei cantități minime de echipament în necropsie;
- 6) evitarea utilizării bisturiilor și foarfecelor cu vârfuri ascuțite;
- 7) utilizarea instrumentelor și echipamentul disponibil.

V. Predarea cadavrelor rudelor pentru înhumare

23. În timpul predării pentru înhumare a cadavrelor persoanelor cu COVID-19, rudele sau persoanele care preiau cadavrul, vor fi informate despre interzicerea:

- 1) Convocării masive a oamenilor pentru procesiunea rituală.

- 2) Organizării slujbei de pomenire în încăperi. Este permis doar în aer liber.
- 3) Organizării meselor de pomenire.
- 4) Luării de rămas bun prin contact direct cu cadavrul.

**Lista echipamentului personal de protecție
a angajaților instituțiilor care manipulează cadavrele pacienților decedați cu COVID-19**

Instituția	Personalul	Activitatea	Tipul EPP minim
Instituții medico-sanitare, Centrul de Medicină Legală	Lucrătorii medicali, brancardieri și alt personal auxiliar	Manipularea cadavrelor pacienților de COVID-19	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mască medicală 2. Halat cu mâneci lungi de unică folosință impermeabil. În cazul existenței riscului de stropire cu fluide biologice se va purta șorț. 3. Mănuși nesterile care acoperă manșetele halatului 4. Protecție pentru ochi (ecran pentru față sau ochelari de protecție) 5. Cizme înalte
	Infirmiere (personalul de curățenie)	Prelucrarea suprafețelor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mască medicală 2. Halat cu mâneci lungi de unică folosință impermeabil. În cazul existenței riscului de stropire cu fluide biologice se va purta șorț. 3. Mănuși cu sarcini grele (rezistente la dezinfecție și curățare) 4. Protecția ochilor (dacă există riscul de stropire cu fluide biologice sau chimicale) 5. Cizme sau încălțăminte de lucru închise
	Lucrători medicali și alții în timpul efectuării necropsiei	Proceduri generatoare de aerosoli pe cadavrele pacienților cu COVID-19	<ol style="list-style-type: none"> 1. Respirator N95 sau FFP2 standard, sau echivalent 2. Halat cu mâneci lungă, de unică folosință, rezistent la fluide. În cazul existenței riscului de stropire cu fluide biologice se va purta șorț. 3. Ecran pentru față (de preferință) sau ochelari de protecție 4. Mănuși de autopsie (mănuși sintetice din plasă rezistentă la tăiere) sau două perechi de mănuși nesterile 5. Cizme înalte
	Persoanele pentru identificarea decedatului		<ol style="list-style-type: none"> 1. Mască medicală 2. Halat cu mâneci lungi de unică folosință impermeabil 3. Mănuși nesterile care acoperă manșetele halatului 4. Protecție pentru ochi (ecran pentru față sau ochelari de protecție) 5. Bahle
	Șoferul	Implicat doar în conducerea unității de transport a cadavrului pacienților cu COVID-19	Nu este necesar EPP
	Tot personalul în zone administrative	Activități administrative	Nu este necesar EPP